

Лизунова О.М

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Сучасний стан української економіки характеризується великою кількістю різних проблем, багато з яких вимагають негайного розв'язання. Всі ці питання є тісно взаємопов'язані, і тому повинні бути вирішувати їх треба комплексно. Напрямок подальшого розвитку економіки може бути використання системи менеджменту інноваційної діяльності.

Ключові слова: менеджмент підприємства, промисловість, організація управління, соціально-економічні процеси

ВСУП. На сучасному етапі розвитку України тільки інноваційно орієнтована економіка здатна забезпечити випереджаючі темпи зростання. Актуальними питаннями економічної політики держави є структурна перебудова та модернізація промисловості та розвиток інноваційної моделі економічного зростання.

Аналіз господарської практики свідчить, що сучасні темпи здійснення інноваційної діяльності в Україні є вкрай незадовільними. Незважаючи на те, що впровадження інновацій на промислових підприємствах є одним із способів удосконалення структури виробництва, підтримки високих темпів розвитку та рівня прибутковості, інновації досі не стали належним засобом підвищення конкурентоспроможності. Існуюча ситуація обумовлена рядом чинників, серед яких найбільш вагомим є відсутність фінансового забезпечення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ. Дослідженню питань розкриття сутності фінансового забезпечення, різних підходів до менеджменту інноваційної діяльності, виявлення та використання резервів для реалізації інноваційної діяльності промислового підприємства присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців таких, як Возняка В. Г. [1, 2], Голуба Ю. О. [3], Андрощука Г. О., Жилиєва І. Б., Чижевського Б. Г., Шевченко М. М. [5], Федулової І. В. [6] тощо. Однак, залишається недостатньо дослідженим питання обґрунтування заходів щодо стимулювання залучення коштів фінансових установ для активізації інноваційної діяльності промислових підприємств України.

ПРОБЛЕМА. Метою статті є визначення проблем менеджменту інноваційної діяльності промислових підприємств України та обґрунтування заходів для активізації інноваційної діяльності промислових підприємств.

РЕЗУЛЬТАТ. Розв'язання проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності на промислових підприємствах закономірно пов'язане обґрунтуванням існуючих можливостей мобілізації капіталу. Доцільним є аналіз структури джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України (рис. 1).

Так, у структурі джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України переважають власні кошти. Обсяги банківських кредитів та іноземних інвестицій щорічно зменшуються. Таким чином, необхідним є розробка заходів стимулювання залучення коштів фінансових установ для активізації інноваційної діяльності промислових підприємств. Збільшення фінансування установами можливе при стабілізації фінансових показників підприємств, збільшенні обсягів їх продажу та рентабельності.

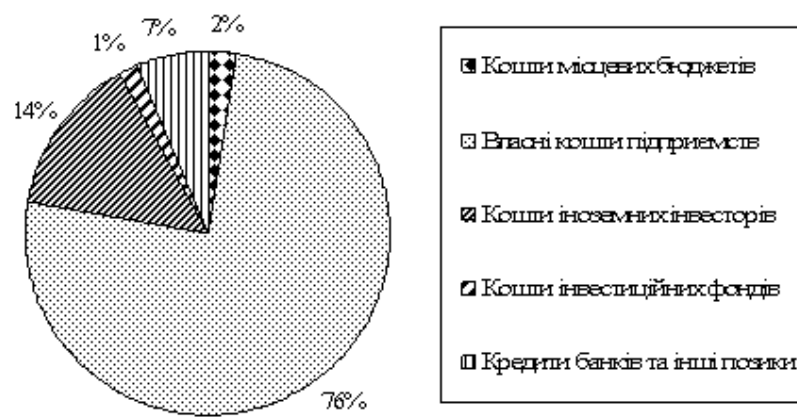

Рис. 1. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за 2013 рік, % [7]

Досягнення зазначених положень можливе за рахунок податкових методів. З метою посилення позитивного впливу оподаткування на розвиток інноваційної діяльності у промисловості вважаємо за доцільне [1, с. 88; 2, с. 21]:

- розробити та запровадити дієвий механізм надання пільг промисловим підприємствам, що впроваджують інновації та реалізують конкурентоспроможну продукцію;

- звільнити від оподаткування прибуток від відчуження основних фондів чи нематеріальних активів, що підлягають амортизації, у випадку використання одержаного від цього відчуження прибутку на потреби реінвестування. Це повинно полегшити як виведення з дії застарілого морально, але недоамортизованого обладнання, так і трансфер технологій і обладнання між великими та малими підприємствами;

- здійснювати поетапне запровадження інноваційних пільг. Враховуючи обмеженість бюджетних коштів та потреби фіскального збалансування, необхідно визначити комплекс пріоритетів, до яких зазначені інструменти застосовуватимуться першочергово;

- розробити механізми застосування диференційованих ставок податку на прибуток для тих банків та інституційних інвесторів, які вкладають кошти в інноваційні проекти;

- запровадити механізм постійного моніторингу ефективності податкових пільг, що надаються промисловим підприємствам, які займаються інноваційною діяльністю.

Потрібно переглянути обсяг пільг, що надаються підприємствам в області науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Для стимулювання впровадження нових технологій необхідно передбачити зниження бази оподаткування по податку на прибуток на повний обсяг НДДКР, при цьому в разі неможливості покриття витрат на НДДКР за рахунок прибутку одного року необхідно знизити податок на прибуток у наступні роки [3, с. 31].

Запровадження пропонованих податкових механізмів стимулювання інноваційної діяльності дозволить прискорити розвиток високотехнологічних виробництв, спроможних виробляти наукомістку продукцію з високою доданою вартістю, сформувати експортний потенціал цих виробництв, підвищити технологічний рівень підприємств завдяки прогресивним вітчизняним і світовим науково – технічним досягненням.

Серед інших важелів впливу, які держава може використати, для того щоб зацікавити фінансові установи кредитувати інноваційні проекти, можна виділити наступні: пільгове оподаткування прибутку фінансових установ; державне страхування інноваційних кредитів; надання державних гарантій комерційним банкам при фінансуванні перспективних пріоритетних інноваційних проектів.

Ефективна амортизаційна політика держави – це ще один напрямок створення сприятливих умов для інноваційної діяльності. Амортизаційне регулювання поряд із податковими пільгами та пільговим кредитуванням є інструментом непрямого державного фінансування. Воно пов'язане із стимулюванням завершального етапу інноваційного циклу, використанням обладнання, механізмів та приладів. Тому зміна умов амортизаційної політики, які часто практикуються в Україні, тягне за собою збільшення чи зменшення періодів покриття витрат на реконструкцію та технічне переозброєння виробництва. [5, с. 233].

Державна політика у сфері стимулювання заощаджень повинна, перш за все, спрямовуватись на комплексну підтримку формування та розвитку небанківських фінансових інститутів.

На сьогоднішній день в Україні відсутні податкові стимули для іноземних інвесторів. За умов браку надходження іноземних інвестицій рішення про відміну податкових пільг було передчасним і не виправданим. У світовій економічній системі існує тенденція до посилення конкурентної боротьби країн за іноземні інвестиції, одним з інструментів якої є податкові стимули. Україна на теперішній час цю боротьбу програє. Тому для збільшення надходжень

прямих іноземних інвестицій необхідно повернути практику надання податкових стимулів для іноземних інвесторів. [6, с. 135; 4 с. 121]. З огляду на зарубіжний досвід пропонуємо застосовувати в Україні такі види податкових стимулів, як податкові канікули, зменшення податкової ставки, звільнення від сплати ряду податків, у тому числі і ПДВ.

Доцільно було б запровадити диференційовану систему податкових стимулів, яка б враховувала розмір внеску іноземного учасника в статутний фонд підприємства, суму інвестиції, галузь та регіон країни [9]. Частку іноземного учасника у статутному фонді необхідно враховувати з декількох причин. По – перше, при однаковому пільговому оподаткуванні всіх промислових підприємств існує дискримінація окремих, в яких частка іноземного інвестора значна: за таких умов однакові пільги як для підприємства з 1 % внеском іноземного інвестора, так і з 99 %. По – друге, такий принцип оподаткування не виконує стимулюючої функції і не враховує засад зовнішньоекономічної безпеки країни. З іншого боку, не визначена мінімальна сума іноземної інвестиції може привезти до зловживань у цій сфері: створення фіктивних підприємств, відмивання коштів тощо

Запропоновані заходи можна вважати ефективними та здатними суттєво покращити перспективи розвитку підприємств України, а отже і збільшити обсяги фінансування банківськими установами їх інноваційної діяльності.

ВИСНОВКИ. За результатами проведеного дослідження сформуємо висновки:

1. Проаналізувавши структуру джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України доведено, що найбільшу частку складають власні кошти підприємств (76 %) [8, 9]. Обсяги банківських кредитів та іноземних інвестицій щорічно зменшуються. Основною причиною банкрутства промислових підприємств України є нестача фінансування.

2. Спираючись на проведений у статті аналіз структури джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України, запропоновані заходи щодо залучення коштів фінансових установ шляхом оптимізації податкового навантаження на підприємства та покращення у такий спосіб їх фінансової стійкості та сталого розвитку. Зроблено висновок про необхідність зниження податкового навантаження на промислові підприємства з іноземними інвестиціями, оскільки саме вони є одним з базових факторів технічного переозброєння вітчизняного промислового комплексу та підвищення його конкурентоспроможності.

3. Практичне значення дослідження полягає у розробці заходів щодо активізації менеджменту інноваційної діяльності промислових підприємств. Дані розробки можуть стати підґрунтям для удосконалення державної програми розвитку промисловості України.

ПОСИЛАННЯ:

1. Возняк Г. В. Податкові важелі стимулювання інноваційної діяльності в Україні // Соціально – економічні дослідження в перехідний період. Механізми управління ефективністю інновацій в регіоні. Збірник наукових праць. – Львів. – 2005. – №1. – С.85 – 95.
2. Возняк Г. В. Тенденції розвитку та основні форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні // Вісник Української академії банківської справи. – 2004. – №2 (17). – С.19 – 24.
3. Голуб Ю. О. Статистичні узагальнення із надання кредитів та їх вплив на розвиток вітчизняних підприємств машинобудування // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2009. – С. 25 – 36.
4. Промышленное производство Украины: проблемы стабилизации и развития // [под ред. В. Кривоус]. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2011. – 322 с.
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів // Г. О. Андрошук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К: Парламентське вид – во, 2009. – 632 с.
6. Федулова І. В. Стан інноваційної діяльності промисловості // Економічний форум. – 2011. – Вип. 2.– С. 125 – 137.
7. Аналітичний огляд банківської системи України за 2012 р. [Електронний ресурс] // Національне рейтингове агентство «Рюрік». – Режим доступу: <http://rurik.com.ua>.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
9. 2011 production statistics [Електронний ресурс] // The International Organization of Motor Vehicle Manufacturers. – Режим доступу: <http://oica.net>.